

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของชุมชน

การที่จะศึกษาพิธีกรรมหรือประเพณีทางสังคมของชุมชนใดชุมชนหนึ่งจำเป็นต้องศึกษาในบริบทของสังคมนั้นอย่างใกล้ชิดในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการศึกษาชุมชนลาวพวนที่หมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี นั้นก็จะต้องศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนหมู่บ้านด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ตำบลบางน้ำเชี่ยวเป็นตำบลหนึ่งใน 7 ตำบล ของอำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่บ้าน

- หมู่ที่ 1 (บ้านวัดหลวง)
- หมู่ที่ 2 (บ้านไทร)
- หมู่ที่ 3 (บ้านใหญ่หรือบ้านพวนหรือบ้านวัดกุฎีทอง)
- หมู่ที่ 4 (บ้านท่าช้างหรือวัดหนึ่ง)
- หมู่ที่ 5 (บ้านดอนคาหรือบ้านโกคาภิวัฒน์)

ตำบลบางน้ำเชี่ยว เป็นตำบลที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ โดยอยู่ห่างจากตัวเมืองสิงห์บุรี ประมาณ 17 กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อของตำบลมีดังนี้คือ ทิศเหนือติดตำบลบ้านแป้ง ทิศใต้ติดตำบลบ้านหม้อ ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอท่าม่วง และทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลโรงช้าง

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน เหมาะแก่การประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก บริเวณตำบลนี้จะมีน้ำไหลเชี่ยวมาก จึงได้เรียกกันว่า ตำบลบางน้ำเชี่ยว

สำหรับชุมชนที่เลือกศึกษาในครั้งนี้ คือหมู่บ้านพวนเป็นชุมชนที่มีลาวพวนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อยู่ห่างจากอำเภอพรหมบุรีไปตามถนนในหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

อาณาเขต หมู่บ้านนวน	มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงดังนี้
ทิศเหนือ	ติดต่อกับหมู่ 4 (บ้านท่าช้าง)
ทิศใต้	ติดต่อกับหมู่ 2 (บ้านไทร)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับหมู่ 5 (บ้านดอนคาหรือบ้านโกคาภิวัฒน์)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลโรงช้าง

พื้นที่ของหมู่บ้านเป็นที่ลุ่ม ดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การทำนา ในเขตหมู่บ้านนี้จะมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ซึ่งทำให้ตลิ่งริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งทลาย แม่น้ำนั้นนับว่าเป็นแหล่งที่สำคัญ ชาวบ้านใช้แม่น้ำนี้ในการคมนาคมและจับสัตว์น้ำ ส่วนในการเกษตร จะใช้น้ำจากธรรมชาติและจากคลองชลประทาน และเก็บกักน้ำฝนไว้บริโภคตลอดปี

การคมนาคม

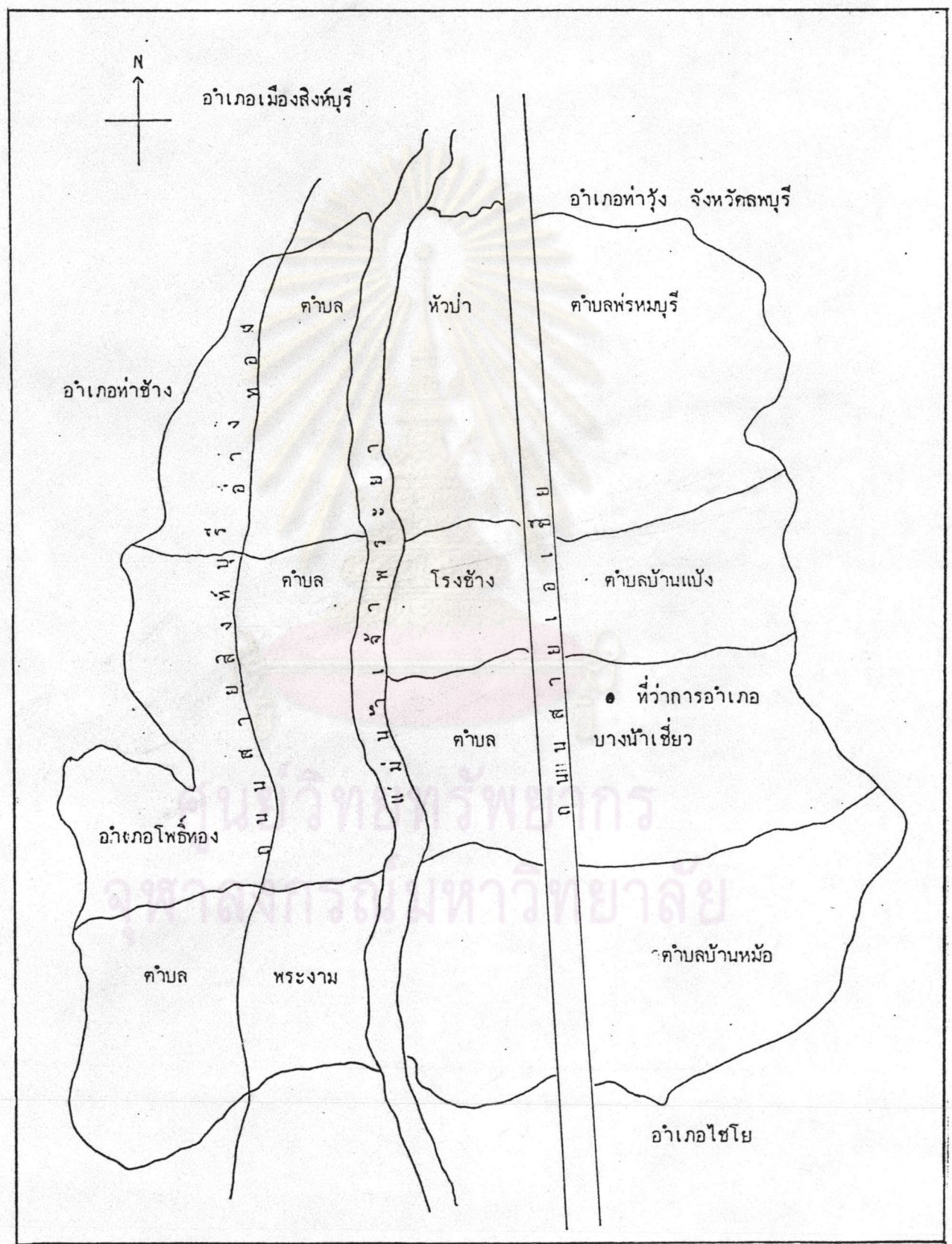
หมู่บ้านนวน เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาอย่างดี จึงทำให้การคมนาคมสะดวกสบาย ปัจจุบันมี 2 เส้นทางคือ

การคมนาคมทางบก ชาวบ้านสามารถเดินทางไปมาระหว่างอำเภอและตัวจังหวัดได้สะดวก โดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ถนนสายเอเชีย (บางปะอิน-นครสวรรค์) ผ่านหมู่บ้าน และมีรถยนต์โดยสารระหว่างหมู่บ้าน และตัวเมืองสิงห์บุรีวันละหลายรอบ ระยะทางจากหมู่บ้านเข้าจังหวัดสิงห์บุรีประมาณ 16 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 15 นาที เสียค่าโดยสารในอัตราคนละ 5 บาท และอัตราค่าโดยสารรถยนต์ภายในหมู่บ้านคนละ 2 บาท โดยชาวบ้านได้อาศัยรถนี้้นำสินค้าจากจังหวัดหรือต่างอำเภอเข้ามาขายในหมู่บ้าน

สำหรับการคมนาคมในหมู่บ้าน ใช้การเดินไปมาหาสู่กัน ถนนที่ใช้ติดต่อกันในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง ซึ่งเป็นถนนสายพัฒนาหมู่บ้านของสภาตำบล มีการใช้รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ส่วนตัว ส่วนการขนส่งภายในหมู่บ้าน เช่น การบรรทุกข้าวเปลือกไปโรงสีจะมีรถพ่วงมารับซื้อถึงภายในหมู่บ้าน

การคมนาคมทางน้ำ โดยใช้แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางคมนาคมสายหลัก โดยในหมู่บ้านจะมีท่าเรือข้ามฟากที่เรียกว่า "แพท่า" ค่าเรือคนละ 2 บาท โดยรับส่งระหว่างหมู่บ้านกับตำบลโรงช้างเท่านั้น

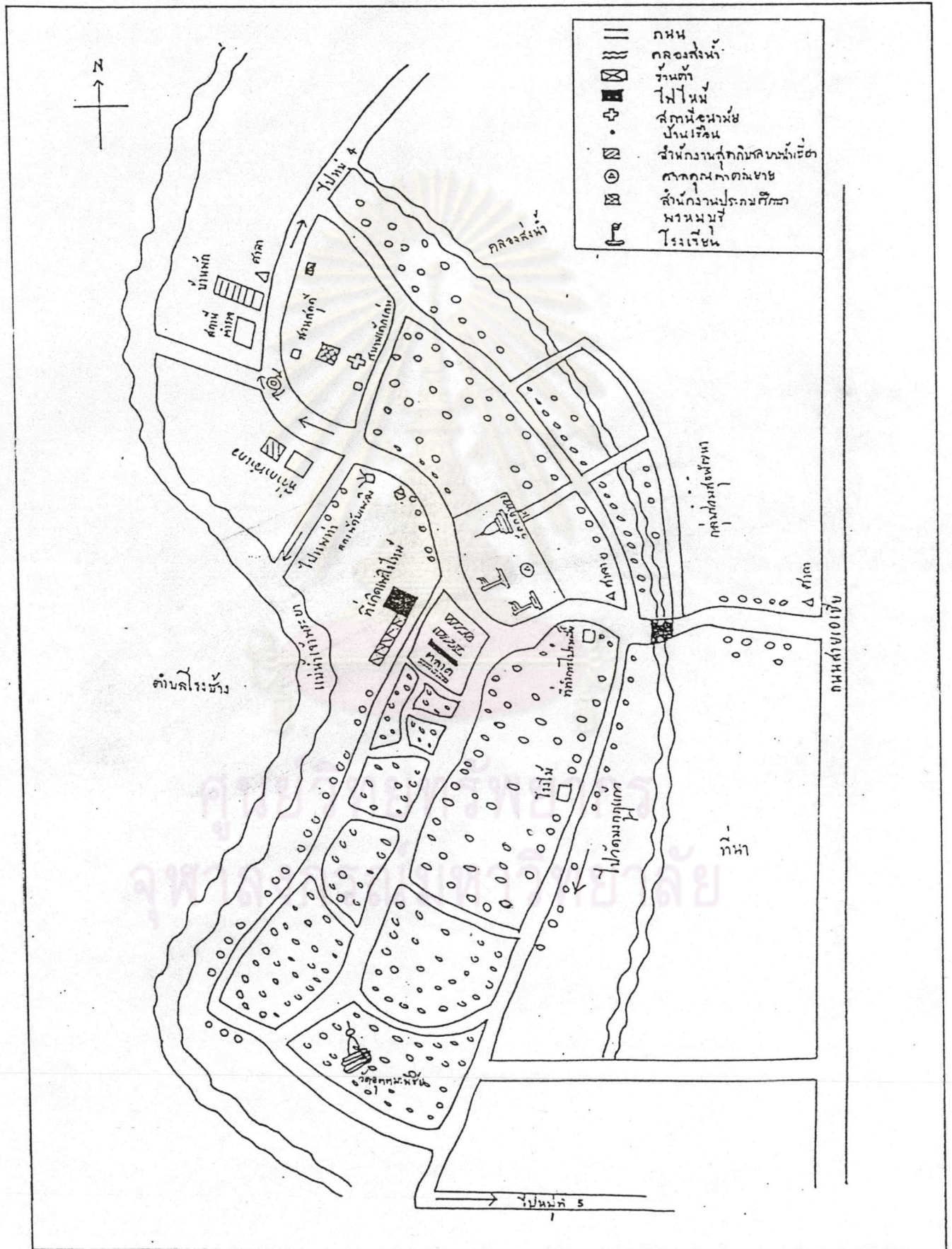
แผนภาพที่ 2 แผนที่แสดงที่ตั้งของตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

แผนภาพที่ 3 แผนที่แสดงที่ตั้งหมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว
อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

แผนภาพที่ 4 แผนที่แสดงที่ตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านพวน ตำบลบางน้ำเชี่ยว

อย่างไรก็ตาม ลาวพวนนอกจากจะติดต่อกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านใกล้เคียงในหมู่บ้านเดียวกันแล้ว ยังติดต่อกับลาวเวียงซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยอีกกลุ่มหนึ่งและไทยในหมู่บ้านใกล้เคียงกันด้วยการติดต่อนั้นนอกจากจะเกี่ยวกับธุรกิจ การทำมาหากินแล้ว ยังเป็นเรื่องของความคุ้นเคยกันเป็นส่วนตัวด้วย

ลักษณะหมู่บ้านและการตั้งบ้านเรือน

บ้านพวนมีลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม บ้านเรือนปลูกติด ๆ กัน ไม่เป็นระเบียบ มีการสร้างรั้วล้อมรอบบริเวณบ้านเพื่อแบ่งอาณาเขต แต่ละอาณาเขตนั้นจะประกอบไปด้วยกลุ่มเครือญาติพี่น้องลูกหลาน 2-4 หลังคาเรือน เช่น ลูกสาวที่แต่งงานแล้วก็จะแยกไปปลูกเรือนใกล้ ๆ กับพ่อแม่ที่อยู่ในอาณาเขตรั้วเดียวกัน ลักษณะบ้านเรือนก็มีทั้งทรงไทย ทรงธรรมดา และทรงสมัยใหม่ปลูกเป็นตึกและห้องแถว (ในบริเวณตลาด) แต่โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นบ้านทรงธรรมดาคือมีชั้นเดียว สร้างด้วยไม้มุงหลังคาลังกะสี ยกพื้นสูงประมาณ 2 เมตร โดยชาวบ้านได้อาศัยใต้ถุนบ้านเป็นที่ประกอบกิจกรรมเอนกประสงค์ กล่าวคือ เป็นที่พักผ่อน นั่งเล่น เก็บอุปกรณ์ทำนาทำไร่ รถจักรยาน ฯลฯ ทุกหลังคาเรือนจะพบเปลนอนที่ทำจากหวายเชือกไนลอนผูกไว้ใต้ถุนสำหรับพักผ่อน โดยเฉพาะในช่วงบ่ายยุงชุมมาก และอากาศร้อนอบอ้าว ดังนั้นชาวบ้านจะลงมาอาศัยใต้ถุนบ้าน นอกจากนี้บริเวณพื้นที่รอบบ้าน ชาวพวนนิยมปลูกพืชผักสวนครัว เช่น พริก มะนาว ตะไคร้ มะกรูด ฯลฯ และผลไม้ต่าง ๆ เช่น มะม่วง มะยม น้อยหน่า ไม้บริโภคในครัวเรือน รวมทั้งปลูกไม้ประดับเพื่อเอาไปถวายพระ นอกจากนี้จะพบต้นไม้ปลูกไว้ตามรั้วบ้านเกือบทุกหลังคาเรือน ซึ่งชาวบ้านเล่าว่าต้นไม้เป็นพืชเศรษฐกิจที่ทางการได้สนับสนุนให้ปลูกไว้ทำประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เอาไม้ไผ่ไปทำตระกร้า กระบุง คอกสัตว์ ตลอดจนนำมาทำข้าวหลามในพิธีบุญกำฟ้าด้วย

หมู่บ้านพวนอยู่ในเขตสุขาภิบาลเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ภายในหมู่บ้านมีวัด 2 แห่ง มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 2 โรงเรียน ที่ทำการไปรษณีย์ 1 แห่ง สถานีอนามัย 1 แห่ง มีหอกระจายข่าว 1 แห่ง มีร้านเสริมสวย 2 ร้าน ร้านขายอาหารสด อาหารแห้ง ร้านค้าของชำ 32 ร้าน แต่เมื่อปลายปีพ.ศ. 2534 ได้เกิดอัคคีภัยขึ้นบริเวณตลาดของหมู่บ้าน จึงทำให้เหลือร้านค้าเพียง 19 ร้าน มีโรงไม้ 1 โรง มีศาลประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง มีไฟฟ้า น้ำประปาใช้ทั้งหมู่บ้าน ศูนย์กลางของหมู่บ้านคือ วัดทั้ง 2 วัด เป็นที่รวมกลุ่มของผู้สูงอายุที่มาทำบุญ

นอกจากนี้วัดยังเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและจัดงานสำคัญประจำปี เช่น งานกำฟ้า งานสงกรานต์ และเป็นที่ประชุมพบปะกันระหว่างชาวบ้านอีกด้วย อีกทั้งยังมีตลาดซึ่งอยู่บริเวณหน้าวัดเป็นแหล่งชุมนุมพบปะของแม่บ้านในช่วงเช้า

ประวัติหมู่บ้าน

จากการสอบถามคนเฒ่าคนแก่ เกี่ยวกับประวัติของหมู่บ้าน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ประวัติความเป็นมาที่แท้จริงไม่มีใครทราบ ได้ยินแต่ปู่ย่าตาทวดเล่าต่อ ๆ กันมาว่า พวกตนเป็นลาวพวนอพยพมาจากเวียงจันทน์ สาเหตุเนื่องจากถูกจีนฮ่อรุกรานจึงพากันอพยพลูกหลานหนีเข้าป่าบ้างลงแพลอยตามน้ำมาบ้าง พวกกลุ่มหนึ่งที่ลอยแพตามน้ำมา เมื่อมาถึงตำบลบางน้ำเชี่ยว ในขณะนั้นแพจะแพะตลิ่ง (ติดตลิ่ง) เจ้าของแพจึงบอกให้ลูกน้องของตน เอา"พวน"(พาย)ตีน้ำ เพื่อที่จะให้แพออกพ้นจากตลิ่ง โดยเจ้าของแพกล่าวคำว่า "ตีพวน" พวกพวนที่อพยพมาเมื่อได้ยินดังนั้นก็ตกใจและเข้าใจผิดคิดว่าพวกจีนฮ่อตามมารุกรานอีก จึงพากันหนีขึ้นฝั่งไปหลบซ่อนตัวจนกระทั่งเห็นว่าปลอดภัยแล้ว และเห็นว่าทำเลกว้างขวางดีพอที่จะทำไร่นาได้ จึงได้ตั้งหลักแหล่งที่นี่ มีลูกหลานมากมาย ต่อมาที่ดินไม่พอทำกิน ทำให้ชาวพวนจำนวนหนึ่งได้อพยพต่อไปยังเขตจังหวัดลพบุรี และได้ตั้งหลักแหล่งอยู่แถวอำเภอบ้านหมี่ บ้านข้าว หนองทรายขาว หนองเต่า สะเตย โนนยาว หินปัก หลุมข้าว เป็นต้น

ชาวพวนที่ตั้งถิ่นฐานที่หมู่บ้านนี้จะเรียกบ้านพวนว่า "บ้านญ่อ" ซึ่งหมายถึงบ้านใหญ่ เพราะแต่ก่อนที่มีประชากรอยู่กันหนาแน่น จนมีการแบ่งเป็นคุ้มบ้าน 6 คุ้มคือ บ้านเชียงงา บ้านหัววัง บ้านศรีเมือง บ้านหนองรา บ้านนารอง และบ้านคล้าย ทั้งหมดนี้เรียกว่าบ้านพวน ซึ่งเป็นชื่อที่ทางการตั้งขึ้น ต่อมาเมื่อถนนสายเอเชียตัดผ่าน จึงทำให้หมู่บ้านแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ชาวพวนส่วนหนึ่งจึงได้แยกเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งซึ่งเรียกกันว่า "บ้านเม่อ" หมายถึงหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งปัจจุบันก็คือหมู่ที่ 5 บ้านโคคาภิวัฒน์ แม้ว่าหมู่บ้านจะถูกแบ่งเป็น 2 หมู่บ้าน แต่ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้าน ก็ยังคงเหนียวแน่นเหมือนเดิมยังมีการติดต่อช่วยเหลือกันตลอดเวลา เมื่อมีงานพิธีกรรมสำคัญ เช่น งานบวช งานแต่งงาน พิธีกรรมที่สำคัญของหมู่บ้านคือ บุญกำฟ้า ชาวบ้านที่หมู่บ้านโคคาภิวัฒน์ก็จะมาร่วมงานพิธีกรรมที่บ้านพวนด้วย ซึ่งปกติบ้านโคคาภิวัฒน์ จะมีการจัดงานกำฟ้าเช่นเดียวกัน แต่หลายคนก็จะมาร่วมพิธีกรรมที่บ้านพวนด้วย เพราะสิ่งสำคัญคือ ต้องการพบปะเพื่อนฝูงญาติพี่น้องที่บ้านพวน

ลักษณะทางประชากร การปกครอง การศึกษา

ลักษณะทางประชากร

จำนวนประชากรของหมู่บ้านพวน จากสถิติทะเบียนราษฎรปี พ.ศ. 2535 พบว่า บ้านพวนประกอบด้วย 287 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 1,577 คน เป็นชาย 730 คน หญิง 847 คน ประชากรในหมู่บ้านมีทั้งคนลาว คนไทย คนจีน คนพวนเป็นคนท้องถิ่นในหมู่บ้าน ส่วนคนไทย จีนเข้ามาโดยการแต่งงานกับคนพวนในหมู่บ้าน รวมทั้งเข้ามาตั้งหลักแหล่งค้าขายด้วย

การเมืองการปกครอง

ในการปกครองของหมู่บ้านพวนนั้น จะเลือกผู้ใหญ่บ้านและกำนันที่สืบเชื้อสายพวนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังดูความสามารถในการทำงานติดต่อกับทางการ ช่วยเหลือเพื่อนบ้านด้วยการเลือกผู้นำในการปกครองจะไม่คำนึงถึงเพศ ปัจจุบันหมู่บ้านพวนมีผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนพวนและมีกำนันผู้หญิงที่เป็นคนพวน

ภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มเพื่อความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่เป็นทางการ และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ

กลุ่มที่เป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร

กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มร่วมสุขพัฒนา กลุ่มกรรมการหมู่บ้าน กรรมการวัด ซึ่งเป็นกลุ่มที่ชาวบ้านจัดขึ้นเอง

การศึกษา

ในอาณาเขตวัดกุฎีทองจะเป็นที่ตั้งของโรงเรียนประจำหมู่บ้าน 2 โรง คือ โรงเรียนวัดกุฎีทองตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2534 เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมปีที่ 6 มีจำนวนครู 11 คน ครูในโรงเรียนเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านและต่างหมู่บ้าน มีนักเรียนจำนวน 141 คน (สถิติปี 2530) เป็นชาย 83 คน หญิง 58 คน เด็กที่มาเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กในหมู่บ้าน ส่วนอีกโรงเรียนหนึ่งคือโรงเรียนนาประดิษฐ์วิทยา ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2475 เป็นโรงเรียนของเอกชนเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนครู 19 คน มีนักเรียน 409 คน (สถิติปี 2530) เป็นชาย 202 คน หญิง 217 คน ในบรรดาเด็กที่มาเรียนส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่ครอบครัวมีฐานะดี อัตราค่าเรียนต่อปี คนละ 690 บาท ในระดับอนุบาล ส่วนมัธยมศึกษาที่ 3 ปีละ 800 บาท

ในด้านการศึกษาของประชากรนั้น ชาวพวนในช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และออกมาประกอบอาชีพช่วยบิดามารดา เพราะแต่ก่อนนี้อาชีพแต่ละอาชีพจำเป็นต้องอาศัยแรงงานในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ความเจริญทางการศึกษาได้เข้ามาสู่หมู่บ้านมากขึ้น ชาวบ้านเริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษา อยากให้ลูกหลานของตนเองมีความรู้ เพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้โดยไม่ต้องมายึดอาชีพทำนาแบบตน ดังนั้นเด็กรุ่นใหม่จะมีการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ และส่วนใหญ่ก็ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาทั้งในหมู่บ้านและในตัวเมืองสิงห์บุรี นอกจากนี้เกือบทุกครอบครัวก็จะมีลูกหลานที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในจังหวัด และในกรุงเทพฯ คนที่มีโอกาสศึกษาต่อส่วนใหญ่จะเป็นลูกข้าราชการและผู้ที่มิฐานะดี ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะไปทำงานอยู่ในท้องถิ่นอื่น และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

สถานเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

แต่เดิมชาวพวนจะประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก ซึ่งชาวพวนถือว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของกลุ่ม ต่อมาเมื่อสถานเศรษฐกิจของหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่มักจะหันไปยึดอาชีพอื่นจากการศึกษาพบว่า อาชีพที่ชาวพวนทำส่วนใหญ่คือ อาชีพรับราชการ รองลงมาคือ ค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของผู้ประกอบอาชีพของชาวพวนหมู่ที่ 3
ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

อาชีพ	นอกหมู่บ้าน	ในหมู่บ้าน	จำนวน	
			ครัวเรือน	ร้อยละ
ทำนา	-	25	25	8.71
รับราชการ	79	17	96	33.45
ค้าขาย	11	30	30	14.29
รับจ้าง	68	22	90	31.36
เลี้ยงสัตว์	-	35	35	12.19
รวม	158	129	287	100.00

ที่มา : สํารวจโดย ยุพา พรราวพันธุ์ กำนันตำบลบางน้ำเชี่ยว วันที่ 27 ตุลาคม 2536

จากการสำรวจของคนในหมู่บ้าน แต่ละครอบครัวจะยึดอาชีพของหัวหน้าครอบครัวเป็นหลัก จากตารางแสดงให้เห็นว่า อาชีพทำนา ซึ่งแต่เดิมเป็นอาชีพหลัก ปัจจุบันมีเหลือเพียง 25 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.71 ของอาชีพทั้งหมดในหมู่บ้าน อาชีพที่นิยมมากที่สุดคือ อาชีพรับราชการ รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง นอกจากนี้จะเห็นว่าคนพวนส่วนใหญ่จะออกไปประกอบอาชีพนอกหมู่บ้านมากกว่าในหมู่บ้าน ดังนั้นหมู่บ้านจะเจียมมาก เหลือเพียงแต่คนเฒ่าคนแก่ที่ทำงานไม่ไหวก็จะช่วยเหลือหลานอยู่ที่บ้าน หนุ่มสาวที่ทำงานอยู่ไกล ๆ หมู่บ้านก็จะกลับมาตอนเย็น ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งไปทำงานอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน เช่น ในกรุงเทพฯ หรือจังหวัดอื่นๆ ก็จะกลับมาเยี่ยมบ้านเฉพาะวันหยุดหรือมีเทศกาลสำคัญในหมู่บ้าน เช่น บุญก้ำฟ้า สงกรานต์ เป็นต้น

จากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมความเชื่อ ดังเช่นพิธีบุญก้ำฟ้า ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

อาชีพทำนา

การทำนาถือว่าเป็นอาชีพดั้งเดิมที่ชาวพวนบางครอบครัวยังคงทำกันอยู่ พื้นที่ ๆ ใช้ทำนาจะอยู่นอกหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตหมู่ที่ 5 บ้านโกคาภิวัฒน์ ซึ่งแต่เดิมบริเวณพื้นที่นี้จะอยู่ในเขตหมู่บ้านพวน ต่อมาจึงได้แยกออกไปเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งเพราะมีถนนตัดผ่าน ทุกวันชาวพวนจะขึ้นรถจักรยานข้ามถนนไปทำนา ปัจจุบันอาชีพทำนาในหมู่บ้านมีน้อยมาก จากข้อมูลของตำบลรายงานว่ามีชาวพวนที่ประกอบอาชีพทำนามี 25 ครอบครัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ มีที่ทำนาเป็นของตนเอง 11 ครอบครัว โดยได้รับมรดกตกทอดมาจากพ่อแม่ ถ้ามีพื้นที่นามาก ก็จะจ้างคนทำส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจะแบ่งให้คนในหมู่บ้านเช่าทำรายละประมาณ 20 ไร่ บางครอบครัวที่มีที่ทำนาไม่มากก็จะทำกันเอง แต่อาจจะมีการจ้างแรงงานมาช่วยในบางขั้นตอน เช่น ตอนเกี่ยวข้าว เป็นต้น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นพวกที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองก็จะเช่าคนในหมู่บ้าน ผลผลิตที่ได้ก็แล้วแต่จะตกลงกัน

นาที่ทำได้แก่ นาปีและนาปรัง พันธุ์ข้าวที่ปลูกได้แก่ พันธุ์ข้าวหนัก และพันธุ์ข้าวเบา ฤดูกาลทำนาเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ซึ่งสมัยก่อนจะใช้แรงงานจากวัวเป็นสำคัญ ปัจจุบันชาวบ้านจะมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพิ่มผลผลิต เช่น บัญ ยาฆ่าแมลง นำรถไถมาใช้แทนแรงงานวัว มีระบบชลประทาน ขั้นตอนการผลิตเกือบทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การไถหว่าน เกี่ยวข้าว การขน การหอบ จะมีการว่าจ้างด้วยเงิน แทนการขอแรงกันเช่นในอดีตแต่บางครอบครัวที่สนิทกันมากก็ยังมีขอแรงกัน

ในด้านการประกอบอาชีพทำนา ชาวบ้านสูงอายุหลายคนได้เล่าเกี่ยวกับ การประกอบอาชีพทำนาในหมู่บ้านว่า พวกตนทำนามาตั้งแต่ตั้งแต่มารที่พ่อแม่ทำกันมา ไม่รู้ว่าจะทำอะไร เพราะเรียนไม่สูง เมื่อมีบุตรก็อยากให้เขาเรียนสูง ๆ เพื่อที่จะได้ไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ไม่ต้องมาทำนาแบบตน เพราะการทำนาเป็นอาชีพที่หนักและลำบาก แต่เดิมผลผลิตต้องขึ้นอยู่กับธรรมชาติที่ไม่แน่นอน การได้มีโอกาสประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับราชการ ทำงานตามบริษัทต่าง ๆ ถือเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีตำแหน่ง เงินเดือนประจำ ไม่ต้องลำบาก ดังนั้นเด็กรุ่นใหม่จึงนิยมไปประกอบอาชีพอื่นแทนการทำนา

ปัจจุบันชาวพวนที่ประกอบอาชีพทำนามีเพียง 25 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 41.66 คิดเป็นอาชีพเกษตรกรรมทั้งหมด

อาชีพเลี้ยงสัตว์

แต่เดิมแล้วผู้ที่มีอาชีพทำนา จะทำการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วยเพื่อประโยชน์ทางการบริโภคและแรงงานสำคัญทางการเกษตร แต่ปัจจุบันการทำนาและการเลี้ยงสัตว์จะแยกออกจากกัน ผู้ที่ประกอบอาชีพทำนาก็จะทำนาเพียงอย่างเดียว ส่วนคนที่เลี้ยงสัตว์ก็จะเลี้ยงสัตว์ไว้ขายเพียงอย่างเดียว จะไม่ทำร่วมกัน เช่น วัวเป็นสัตว์เลี้ยงที่ชาวนาใช้แรงงานในไร่นามาแต่ดั้งเดิมต่อมาเมื่อชาวนามีการทำนาลดลง หันไปประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น อีกทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสู่หมู่บ้าน เช่น รถไถ จึงทำให้วัวไม่ใช่สิ่งจำเป็นในหมู่บ้าน การเลี้ยงวัวจึงลดน้อยลงไป จะมีแต่วัวที่เลี้ยงไว้เป็นวัวแม่พันธุ์ ซึ่งจะเลี้ยงไว้ขายให้กับพ่อค้าวัว นอกจากนี้ก็มีสัตว์ที่นิยมเลี้ยงไว้ขายได้แก่ เป็ดไก่ และหมู ซึ่งจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงในหมู่บ้าน สำหรับข้อมูลที่แจกแจงจำนวนผู้ที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์จะนำเสนอเฉพาะผู้ที่เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเท่านั้น โดยไม่รวมผู้ที่เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชาวนาหมู่บ้านที่ 3 ตำบลบางน้ำเขียว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

อาชีพ	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
ทำนา	25	41.66
เลี้ยงสัตว์ ก. วัว	10	16.67
ข. หมู	10	16.67
ค. เป็ดไก่	15	25.00
รวม	60	100.00

อาชีพรับราชการ

อาชีพรับราชการ เป็นอาชีพใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นในเวลา 50 ปีที่ผ่านมา โดยเด็กรุ่นใหม่ ที่ได้รับการศึกษาจะนิยมประกอบอาชีพรับราชการ เพราะชาวบ้านมีค่านิยมว่า อาชีพรับราชการ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ และเป็นงานสบาย มีเงินเดือนประจำ ดังนั้นลูกหลานก็จะไปประกอบอาชีพ ในตัวเมืองและส่งเงินมาให้พ่อแม่ ดังเช่นกรณีของปลัดอำเภอในหมู่บ้าน เล่าว่าแต่เดิมครอบครัว ของลุงทำนา ต่อมาลุงเห็นว่าอาชีพทำนาเป็นอาชีพที่ลำบาก จึงพยายามไปสอบเข้า เป็น ปลัดอำเภอ และให้ลูกทุกคนประกอบอาชีพรับราชการด้วย ปัจจุบันมีชาวพวนที่ประกอบอาชีพ รับราชการจำนวน 96 ครอบครัว รับราชการเป็นครูมากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานประจำ สถานที่ราชการต่างๆ ปลัดอำเภอและพยาบาล

ตารางที่ 3 แสดงการประกอบอาชีพรับราชการของชาวพวนหมู่ที่ 3
ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

อาชีพ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ครู	51	53.13
ปลัดอำเภอ(ทั้งที่เกษียณและทำหน้าที่อยู่)	7	7.29
พนักงานประจำสถานที่ราชการต่างๆ	33	34.38
พยาบาล	5	5.20
รวม	96	100.00

อาชีพการค้าขาย

นอกจากอาชีพทำนาแล้วชาวบ้านบางส่วนยังประกอบอาชีพค้าขาย โดยจะซื้อของใช้ เครื่องอุปโภคบริโภคจากตัวจังหวัดและต่างอำเภอมาขายในหมู่บ้าน เช่น พวกผักต่าง ๆ ที่ไม่ได้ปลูกในหมู่บ้าน เช่น พวกผักต่าง ๆ ที่ไม่ได้ปลูกในหมู่บ้านเช่น ผักกาด มะนาว กระเทียม ขนมหัก ฯลฯ ดังนั้นในหมู่บ้านจึงมีร้านค้าประเภทร้านขายของชำอยู่หลายร้าน และยังมีร้านขายอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านขายเฟอร์นิเจอร์ ร้านซ่อมรถ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่อยู่ในย่านใจกลางตลาดของหมู่บ้าน ร้านค้าส่วนมากปลูกติดกันเป็นห้องแถวครึ่งไม้ครึ่งตึก แต่ปลายปี 2524 ตลาดของหมู่บ้านได้ประสบกับอัคคีภัย จึงทำให้เหลือร้านค้าอยู่เพียงไม่กี่ร้าน แต่ชาวบ้านก็ยังคงสร้างร้านค้าชั่วคราวและขายของเหมือนเดิม (ทำเป็นเพิงมุงด้วยสังกะสี) นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านเข็นรถมาขายอาหารในตลาดทุกเช้าเย็น และมีพ่อค้าเร่ นำรถบิคอ์พ่นำเอาของกินของใช้จากถิ่นอื่นมาเร่ขายในหมู่บ้านด้วย แต่การค้าขายในตลาดนี้จะคึกคักในช่วงตอนเช้า ตั้งแต่ 5.00 น. ไปจนถึง 7.30 น. เท่านั้น พอหลังจากนี้พ่อค้าเร่ที่นำของจากต่างถิ่นมาขายก็จะกลับ เหลือแต่เพียงร้านขายของชำภายในหมู่บ้านเท่านั้น ที่ยังคงเปิดขายไปจนถึง 3ทุ่ม ดังนั้นในช่วงกลางวันในหมู่บ้านจะไม่มีอาหารสดขาย มีเพียงร้านขายก๋วยเตี๋ยว 4 ร้านเท่านั้น ในช่วง 16.00 น. จึงมีแม่ค้าในหมู่บ้านนำอาหารใส่รถเข็นมาขายอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นชาวบ้านจะมีการซื้อของสดกักตุนไว้ทำอาหารกัน มิฉะนั้นก็ต้องไปหาซื้อในตัวจังหวัด ชาวพวนที่ประกอบอาชีพค้าขายมีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของอาชีพทั้งหมดในหมู่บ้าน

อาชีพรับจ้าง

อาชีพรับจ้าง เป็นอาชีพที่นิยมทำกันในหมู่บ้าน อาชีพรับจ้างที่พบจะมีทั้งอาชีพที่เป็นพนักงานตามบริษัท ผู้ใช้แรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ในเขตอยุธยา โดยทางโรงงานจะมีรถมารับส่งทุกวัน นอกจากนี้ยังพบว่า มีหลายคนที่ไม่ไปทำงานตามโรงงานในเขตกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทราและจังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งอาชีพรับจ้างยังรวมถึงผู้ที่รับจ้างแรงงานเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไปในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4 แสดงร้อยละของผู้ประกอบอาชีพรับจ้างของชาวพวนหมู่ที่ 3
ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอมโนรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

อาชีพ	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
รับจ้างงานเกษตรกรรมและรับจ้างทั่ว ๆ ไป	34	37.78
รับจ้างแรงงานโรงงานอุตสาหกรรม	27	30.00
พนักงานบริษัท	29	32.22
รวม	90	100.00

ปีพ.ศ. 2536

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย